

Syöpäpotilaan
sosiaaliopas
2018

Sisällys

SYÖPÄPOTILAAN SOSIAALIETUDET PÄHKINÄNKUORESSA	4
Julkinen terveydenhuolto	5
Valinnanmahdollisuus julkisessa terveydenhuollossa	5
Julkisen terveydenhuollon maksut	5
Maksukyvyyn huomioon ottaminen	7
Terveyskeskusmaksut	7
Sairaalamaksut	7
Sarjahoito	8
Lääkärintodistus	8
Hoitotarvikkeet	8
Sakkomaksu	8
Yksityinen terveydenhuolto	9
Yksityislääkärin palkkio, tutkimus ja hoito	9
Yksityinen sairaalahoito	9
Yksityislääkärin kirjoittamat lääkärintodistukset	9
Matkakorvaukset	10
Matkakatto	10
Taksimatkojen korvaus	11
Saattaja	11
Yöpyminen	12
Matkakorvaus kuntoutusmatkoista	12
Lääkkeet	12
Alkuomavastuu	12
Lääkekustannusten korvaukset	12
Peruskorvattavuus	14
Eryiskorvattavuus	14
Rajoitetusti peruskorvattavat lääkkeet	15
Lääkevaihto ja viitehintajärjestelmä	15
Lääkekustannusten maksukatto (lääkekatto)	16
Eryisravintokustannukset	16
Kuntoutuminen	16
Kuntoutussuunnitelma	16
Kuntoutukseen hakeutuminen	17
Lääkinnällinen kuntoutus	17
Apuvälineet	18

Ammatillinen kuntoutus	19
Sopeutumisvalmennus	19
Virkistyslomat	20
Henkilökohtainen tuki ja vertaistuki	21
Toimeentulo	21
Sairauspäiväraha	21
Osasairauspäiväraha	22
Kuntoutusraha	23
Vammaistuki aikuiselle	24
Toimeentulotuki	26
Työkyvyttömyyseläkkeet	27
Työkyvyttömyyseläke	27
Osatyökyvyttömyyseläke	27
Eläkettä saavan hoitotuki	28
Syöpäyhdistysten avustukset	30
Opiskelijat	30
Opintolainan korkoavustus	30
Opintolainan maksuvapautus	30
Muuta opiskeluun liittyvää	31
Tukea lapsiperheisiin	31
Syöpä ja työ	31
Vanhukset	32
Vanhuspalvelulaki	32
Yksityiset vakuutukset	33
Verotus	33
Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys	33
Invalidivähennys	34
Kenen puoleen voi kääntyä ongelmatilanteissa?	35
Sosiaalityöntekijä	35
Potilasasiamies	35
Sosiaaliasiamies	36
Lopuksi	36
Tietoja saa myös nettisivuilta ja neuvontanumeroista	37
Syöpäyhdistysten yhteystiedot	38

Julkaisija: Suomen Syöpäpotilaat ry

Kuvitus: Bosse Österberg

Paino: Origos Oy, Espoo 2018

SYÖPÖPOTILAAN SOSIAALIETUUDET PÄHKINÄNKUORESSA

Sairastuminen aiheuttaa muutoksia elämässä ja arjessa, koskien myös läheisiäsi. Alkumatka on usein epävarmuuden täyttämää. Kun hoidot käynnistyvät, alkaa tilannekin usein selkiintyä.

Suomalainen sosiaaliturva rakentuu useista eri laeista, säädöksistä ja ohjeista ja se koetaan usein vaikeaselkiseksi. Siitäkin huolimatta, että sairaus vähentää voimavaroja, on vastuu sinua koskevien sosiaalietuuksien ja tukien hakemisesta itselläsi alusta lähtien.

1. Selvitä itsellesi, mitkä tahot ovat velvollisia korvaamaan kustannuksiasi. Kelan lisäksi työpaikkakassat ja yksityiset vakuutuslaitokset osallistuvat sairaudesta johtuvien kulujen korvaamiseen.

2. Merkitse kalenteriin hakuajat! Useimpien korvausten hakuaika on kuusi kuukautta. Säästä kaikki sairauteen liittyvät kuitit – myös turhilta tuntuvat ja säilytä ne valolta suojattuna tai ota niistä kopiot.

3. Pyydä tukea läheisiltä myös näissä käytännön asioissa ja ota vastaan sairaalan sosiaalityöntekijän apu.

Tässä oppaassa on kerrottu niistä syöpäpotilaan sosiaalietuuksista, joista heti sairauden alkuvaiheessa on hyvää tietää. Tiedot ovat vuoden 2018 tasoa. Tietoja ja neuvoja hakemusten tekemiseen saat myös mm. sairaalan kuntoutusohjaajilta, Kelan paikallistoimistoista, syöpäjärjestöjen neuvontapalveluista ja omalta vakuutusyhtiöltäsi. Työpaikallasi voi olla lisäksi omia työntekijäetuja, jotka saat selville esimieheltäsi tai työterveydenhuollosta. Jos kysymyksiisi vastataan, että vastaukset näkyvät kyllä meidän nettisivuillamme, muista, että sinulla on oikeus saada myös suusanallisia ja paperilla olevia vastauksia!

Julkinen terveydenhuolto

Valinnanmahdollisuus julkisessa terveydenhuollossa

Julkisen terveydenhuollon potilaalla on mahdollisuus valita terveyskeskus, terveysasema ja julkisen erikoissairaanhoidon toimintayksikkö Suomessa. Valinta voi kohdistua samanaikaisesti vain yhteen terveysasemaan, ja uuden valinnan voi tehdä aikaisintaan vuoden kuluttua edellisestä valinnasta. Lisäksi jos henkilö asuu tai oleskelee säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti kotikuntansa ulkopuolella, hän voi käyttää hoitosuunnitelmansa mukaisen hoidon toteuttamiseen muuta terveyskeskusta tai julkisen erikoissairaanhoidon toimintayksikköä. Erikoissairaanhoidon yksikkö valitaan yhteisymmärryksessä lähetteen tekevän lääkärin tai hammaslääkärin kanssa.

Potilas voi myös esittää toivomuksen häntä hoitavasta ammattihenkilöstä, ja toive otetaan huomioon, mikäli se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Jatkohoidon kohdalla potilas ohjataan häntä aiemmin hoitaneen lääkärin tai hammaslääkärin hoitoon, aina kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Julkisen terveydenhuollon maksut

Sairaala- ja terveyskeskushoidon poliklinikka- ja hoitopäivämaksuista ei saa Kelan korvauksia, mutta ne kerryttävät hoitomaksukattosummaa. ***Maksukertymää on seurattava itse.***

Julkisen terveydenhuollon maksuilla on vuotuinen maksukatto, joka on 683 euroa kalenterivuodessa. ***Kalenterivuosi alkaa 1.1. ja päättyy 31.12.***

Maksukattoon sisältyvät kaikki julkisen terveydenhuollon:

- *käyntimaksut ja vuosimaksu terveyskeskuksessa*
- *poliklinikkamaksut*
- *sarjahoitomaksut*
- *sairaalan hoitopäivämaksut (ei pitkäaikaipotilailla)*
- *fysioterapiamaksut*
- *yö- ja päivähoitomaksut*
- *kuntoutushoitomaksut*
- *julkisen terveydenhuollon maksusitoumuksella saatu hoito yksityisessä hoitolaitoksessa*
- *alle 18-vuotiaat kerryttävät toisen vanhemman maksukattoa*

Maksukaton täytyttyä loppuvuoden julkisen terveydenhuollon palvelut saa pääsääntöisesti maksutta ja lyhytaikaisen laitoshoidon hoitopäivämaksu alenee 22,50 euroon.

Maksukaton täytyttyä pyydä terveyskeskuksesta seurantakortti ja terveyskeskuksesta tai muulta julkiselta terveydenhuollolta todistus maksukaton täyttymisestä. Kuitit on esitettävä tarvittaessa.

Maksukattoon ei lasketa mukaan hammashoidon, sairaankuljetuksen, lääkärintodistusten, yksityislääkärin lähetteellä tehtävien laboratorio- ja kuvantamistutkimusten (esim. röntgen-, ultraääni- tai magneettikuvaus) maksuja eikä maksuja, jotka maksetaan suoraan seuraavista:

- *toimeentulotuki*
- *tapaturmavakuutuslaki*
- *maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki*
- *sotavammalaki*
- *liikennevakuutuslaki*
- *potilasvahinkolaki*

Maksukyvyn huomioon ottaminen

Kunnan on alennettava tai jätettävä perimättä tulojen ja maksukyvyn mukaan määräytyvä sosiaali- ja terveydenhuollon maksu, jos periminen vaarantaa asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulon tai lakisääteisen elatusvelvollisuudesta huolehtimisen. Asiakas voi saada sosiaali- ja terveyspalveluiden maksuihin myös toimeentulotukea. Maksun alentaminen tai perimättä jättäminen ovat kuitenkin ensisijaisia toimeentulotuen myöntämiseen nähden. Lisätietoa saa esimerkiksi sairaalan sosiaalityöntekijältä.

Terveyskeskusmaksut

Terveyskeskuksen käyntimaksu on enintään 20,60 euroa ja se voidaan periä kolmelta käyntikerralta samassa terveyskeskuksessa kalenterivuodessa. Vaihtoehtona kertamaksulle on vuosimaksu, joka on enintään 41,20 euroa kalenterivuodessa.

Useimmat terveyskeskukset perivät päivystysmaksun, joka voi olla enintään 28,30 euroa. Päivystysmaksu voidaan periä arkisin klo 20.00–08.00 välillä sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä. Maksu voidaan periä myös vuosimaksun maksaneelta tai henkilöltä, joka on käynyt kolme kertaa vastaanotolla.

Sairaalamaksut

Sairaalat voivat periä maksun poliklinikkäkäynnistä, päiväkirurgisesta toimenpiteestä, hoitopäivältä, sarjahoidosta ja kuntoutuksesta. Röntgen- ja laboratoriotutkimuksista ei peritä maksua erikseen, jos ne liittyvät poliklinikkäkäyntiin.

Sairaalan poliklinikkamaksu on enintään 41,20 euroa käynniltä.

Päiväkirurgisesta toimenpiteestä voidaan periä enintään 135,10 euroa. Päiväkirurgian maksun lisäksi voidaan

periä hoitopäivämaksu silloin, kun potilas joutuu ennalta suunnittelemattomasti jäämään hoitoon yön yli komplikaation vuoksi.

Sairaalan hoitopäivä maksaa enintään 48,90 euroa.

Sarjahoito

Sarjahoito maksaa enintään 11,40 euroa hoitokerralta. Maksun saa periä enintään 45 käynnistä kalenterivuodessa. Sarjahoitoa ovat muun muassa jatkuva dialyysihoido, säde- ja sytostaattihoido, valo- ja äänihäiriö- hoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

Lääkärintodistus

Lääkärintodistuksesta ei peritä maksua terveyskeskuksessa silloin, kun todistus liittyy hoitoon, esim. sairauslomatodistus työnantajalle. Muut lääkärintodistukset ovat maksullisia. Muiden kuin ajokortin saamiseen liittyvien lääkärintodistusten enimmäismaksu on 50,80 euroa.

Hoitotarvikkeet

Kotona tapahtuvaan pitkäaikaisen sairauden hoitoon saa terveyskeskuksesta erilaisia hoitotarvikkeita, kuten sidetarpeita, avannetarvikkeita tai vaippoja. Hoitosuunnitelmaan kuuluvat hoitotarvikkeet ovat maksuttomia. Kuntien käytännöt hoitotarvikkeiden sekä apuvälineiden lainaamiseen saattavat erota toisistaan. Pulmatilanteissa kannattaa kysyä neuvoa hoitavasta yksiköstä.

Virtsanpidätysongelmiin on saatavilla suoja sekä miehille että naisille hyvin varustetuista kaupoista ja apteekeista.

Sakkomaksu

Sakkomaksu voidaan periä käyttämättä ja peruuttamatta jääneestä palvelusta. Tällaisia ovat terveyskeskuspäivähoito, erikoissairaanhoidon avohoidon käynti, hammashuollon käynti tai kuvantamistutkimus. Sakkomaksu on enintään 50,80 euroa.

Yksityinen terveydenhuolto

Yksityislääkärin palkkio, tutkimus ja hoito

Sairausvakuutuksesta korvataan osa yksityislääkärin ja -hammaslääkärin palkkioista sekä tutkimuksen ja hoidon kustannuksista. Kela vahvistaa lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioille sekä tutkimuksille ja hoidoille euro-määräisen taksan, jonka mukaan potilaalle maksetaan korvaus.

Korvaushakemus löytyy lääkärinpalkkiolomakkeen ja tutkimus- ja hoitomääräyksen kääntöpuolella. Sairaanhoidon korvaus on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun maksu on suoritettu. Lähes kaikki palveluntuottajat kuuluvat suorakorvauksen piiriin, jolloin korvaus huomioidaan jo maksettaessa.

Yksityinen sairaalahoito

Osasta yksityissairaalan hoitokustannuksista saa sairausvakuutuskorvausta. Sairausvakuutuskorvausta ei kuitenkaan saa esimerkiksi yksityisten laitosten toimistomaksuista, leikkaussalimaksuista, hoitopäivä- tai poliklinikkamaksuista eikä ennaltaehkäisevän hoidon maksuista.

Yksityislääkärin kirjoittamat lääkärintodistukset

Sairausvakuutuskorvausta voi hakea yksityislääkärin kirjoittamien lääkärinlausuntojen palkkioista, kun lausunto on kirjoitettu sairausvakuutuslain mukaista etuutta varten. Korvausta saa muun muassa lääkekorvausta, sairauspäivärahaa tai kuntoutustarpeen arviointia varten kirjoitetuista lausunnoista ja todistuksista, jotka Kela on pyytänyt lisäselvityksiä varten.

Korvausta ei voi saada esimerkiksi ajokorttia, oppilaitokseen pyrkimistä, työhöntulotarkastusta, eläkettä tai kuntoutusta varten kirjoitetuista lääkärinlausunnoista.

Matkakorvaukset

Kela korvaa sairaudesta ja kuntoutuksesta aiheutuneita matkakustannuksia. Korvausta voi hakea matkoista lääkäriin, lääkärin määräämään tutkimukseen tai hoitoon terveyskeskukseen, sairaalaan tai yksityiselle lääkäriasemalle. Kela maksaa yleensä korvauksen matkasta lähimpään lääkäriin, tutkimus- tai hoitolaitokseen halvimman kulkuneuvon mukaan.

Kela voi korvata myös taksilla tehdyn matkan, jos asiakkaan terveydentila tai puutteelliset liikenneolosuhteet sitä edellyttävät. Taksia tai muuta erityiskulkuneuvoa käytettäessä tulee pyytää hoitopaikan todistus matkan tarpeellisuudesta. Todistus voidaan kirjoittaa kertamatkalle, määräajaksi tai toistaiseksi. Erikseen tehtyä lääkkeiden hakumatkaa apteekkiin ei korvata.

Oman auton käytön kustannuksista on mahdollista saada korvausta 0,20 euroa/kilometri yhdensuuntaisen omavastuun 25,00 euroa ylittävältä osalta. Matkat yksityiseen terveydenhuoltoon korvataan vain mikäli tutkimus tai hoito on Kelasta korvattavaa.

Matkakatto

Sairauden tai kuntoutuksen vuoksi tehtyjen matkojen omavastuuosuus on 25,00 euroa yhteen suuntaan tehdyiltä matkalta. Nämä omavastuuosuudet kerryttävät vuotuista matkakattoa. ***Myös omavastuuta halvemmat, tarpeelliset matkakulut kerryttävät matkakattoa, joten kaikki matkakuikit kannattaa säilyttää.*** Vuotuinen omavastuuosuus, eli matkakatto, on 300,00 euroa kalenterivuodessa.

Matkakustannukset voivat olla henkilön omia, hänen saattajansa tai perheenjäsenen kustannuksia. Korvausta tulee hakea kuuden kuukauden kuluessa matkan maksamisesta. Matkojen omavastuuosuuden täyttymistä voi seurata Kelan sähköisestä asiointipalvelusta. Kela seuraa korvattujen matkojen osalta matkakaton täyttymistä ja lähettää sen täytyttyä asiakkaalle matkakattokortin.

Taksimatkojen korvaus

Mikäli henkilöllä on sairauden vuoksi oikeus matkustaa taksilla terveydenhuollon yksikköön tai kuntoutukseen, tulee matka tilata sairaanhoitopiirin tilausnumerosta viimeistään matkaa edeltävänä päivänä ennen klo 14.00.

Asiakas maksaa taksimatkan yhteydessä vain omavastuusuuden 25,00 euroa näyttämällä Kela-korttia. Terveydenhuollosta saatu todistus tai muu selvitys oikeudesta taksin käyttöön tulee säilyttää, sillä Kela voi pyytää sitä myöhemmin. Myös kiireellisissä sairaustapauksissa matkan voi tilata tilausnumerosta. Samalla kertaa voi tilata seuraavan 14 vuorokauden ajalle kaikki tiedossa olevat matkat terveydenhuoltoon.

Taksin tilausnumerot ja tarkemmat ohjeet:

www.kela.fi/nain-tilaat-taksin

1.7.2018 alkaen kaikki Kelan korvaamat taksimatkat pitää tilata Kelan alueelliselta sopimuskumppanilta.

Muulla tavoin tilatusta matkasta ei voi saada korvausta.

Saattajan osalta korvataan yhdessä tehty matka tai saattajan yksin tekemä matka terveydenhoidon yksikön ja asiakkaan kotiosoitteen välillä esim. potilaan jäädessä sairaalaan.

Saattaja

Matkan aikana tarvittavan saattajan matkakuluista voi myös saada korvausta. Edellytyksenä on, että hoitohenkilökunta on katsonut saattajan tai perheenjäsenen hoitoon osallistumisen tarpeelliseksi. Saattaja hakee korvausta saatettavan henkilön nimissä.

Potilaan ja hänen saattajansa matkat korvataan yleensä sen mukaan, mitä matka olisi tullut maksamaan halvinta matkustustapaa käyttäen (yleensä junalla tai linja-autolla).

Muu matkustustapa kuten oma auto, tulee erikseen perustella terveydenhuollosta saatavalla todistuksella.

Yöpyminen

Kelasta voi hakea yöpymisrahaa, jos matkalla joudutaan yöpymään tutkimuksen, hoidon, kuntoutuksen tai liikenneolosuhteiden takia. Sitä voi saada enintään 20,18 euroa vuorokaudessa. Yöpymiskustannuksista tulee esittää kuitti. Yöpymisraha ei kerrytä vuotuista matkakattoa.

Matkakorvaus kuntoutusmatkoista

Kela korvaa kuntoutuksesta aiheutuneita matkakuluja omavastuun 25,00 euroa/suunta ylittävältä osalta. Matkat Kelan kuntoutukseen korvataan Kelan tekemän kuntoutuspäätöksen perusteella.

Järjestöjen toteuttamille sopeutumisvalmennuskursseille matkat korvataan, kun lähetteessä on lääkärin suositus. Edellytyksenä on myös, että kurssiohjelmassa on lääkärin tai sairausvakuutuslaissa tarkoitetun muun terveydenhuollon ammattihenkilön antamaa hoitoa, tutkimusta tai hoidon opastusta.

Matkakorvaushakemuksen liitteenä tulee olla kurssiohjelma ja osallistumistodistus, jossa on kurssin järjestäjän merkintä siitä, kenen lääkärin läheteeseen sopeutumisvalmennuskurssi perustui ja kopio kuntoutuspäätöksestä.

Lääkkeet

Alkuomavastuu

Vuoden 2016 alusta voimaan astuneen lakimuutoksen myötä lääkekorvausjärjestelmässä otettiin käyttöön 50 euron vuotuinen alkuomavastuu. Asiakas saa lääketoista Kela-korvausta vasta alkuomavastuun täytyttyä. Alkuomavastuu ei koske alle 18-vuotiaita.

Lääkekustannusten korvaukset

Kelasta voi hakea korvausta lääkkeistä, perusvoiteista ja kliinisistä ravintovalmisteista, joita lääkäri on määrännyt

sairauden hoitoon. Vuoden 2017 alusta lääkereseptien voimassaoloaika muuttui tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Kelan korvauksen saa jo apteekissa esittämällä Kela-kortin. Kela voi korvata lääkärin määräämiä lääkkeitä vain, jos lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut lääkkeelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Markkinoilla on myös reseptilääkkeitä, joista ei saa sairausvakuutuskorvausta.

Yhdellä ostokerralla voi hankkia enintään kolmen kuukauden aikana tarvittavat lääkkeet. Jos lääkkeitä tarvitaan tätä pidemmäksi ajaksi, tulee ottaa yhteyttä Kelaan. Lääkekuluja ei korvata, jos lääkkeet on määrätty terveydentilan ylläpitämiseksi tai sairauden ehkäisemiseksi.

Erityisen kalliita lääkkeitä (= yhden pakkauksen arvonlisäverollinen vähittäishinta on yli 1 000 euroa) korvataan kerralla kuukauden tarvetta vastaava määrä aiemman kolmen kuukauden sijaan. Uusi lääke-erä korvataan noin viikkoa ennen edellisen loppumista. Lääkettä voi esim. ulkomaanmatkan vuoksi saada kuitenkin kuukauden tarvetta suuremman määrän. Tällöin asiakas (tai apteekki) pyytää Kelan toimistosta poikkeusluvan.

Ulkomailla syntyneistä lääkekuluista voi maasta riippuen saada korvausta paikallisesta sairausvakuutuslaitoksesta tai anoa sitä jälkikäteen Kelasta. Suomessa kirjoitetulla eurooppalaisella lääkemääräyksellä voi ostaa lääkkeitä EU- ja Eta-maissa sekä Sveitsissä. Oikeus koskee lääkkeitä, joita vastaava lääkevalmiste on hyväksytty Suomessa korvattavaksi. Asiakas maksaa lääkkeet kokonaan ja hakee myöhemmin korvausta Kelasta.

Perusvoiteiden korvauksissa on enemmän rajoitteita kuin lääkekorvauksissa.

Lääkeostoista maksetaan korvauksia kolmessa eri korvausryhmässä 50 euron alkuomavastuun täyttymisen jälkeen.

Peruskorvaus	40 prosenttia lääkkeen hinnasta
Alempi erityiskorvaus	65 prosenttia lääkkeen hinnasta
Ylempi erityiskorvaus <i>Lääkekohtainen omavastuu</i>	100 prosenttia lääkkeen hinnasta <i>Kuitenkin samalla kertaa ostetuista lääkkeistä maksetaan omavastuuosuus 4,50 euroa /lääke</i>

Peruskorvattavuus

Reseptilääkkeiden peruskorvaus on 40 prosenttia lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta. Suurin osa reseptilääkkeistä kuuluu peruskorvausryhmään. Myös perusvoiteet ovat peruskorvattavia, kun reseptissä on merkintä ”pitkäaikaisen ihosairauden hoitoon”.

Erytyiskorvattavuus

Jos sairaus on vaikea ja pitkäaikainen, voi Kelasta anoa 65 tai 100 prosentin erityiskorvattavuutta välttämättömälle lääkehoidolle. Erytyiskorvattavuutta haetaan lääkärin kirjoittamalla B-lausunnolla. Mikäli erityiskorvattavuus myönnetään, toimitetaan hakijalle uusi Kela-kortti, jossa on merkintä korvattavuusoikeudesta ja mahdollisesta määräajasta. Erytyiskorvattavuus myönnetään lääkkeistä, jotka on ostettu sen jälkeen, kun B-lausunto on saapunut Kelan toimistoon. Korvauksen saaminen ja korvausluokka määräytyvät sairauden ja sen vaikeusasteen mukaan.

Erytyiskorvauksen myöntämisen jälkeen saattaa mennä jonkin aikaa ennen kuin uusi Kela-kortti toimitetaan. Tällöin lääkkeitä myönnetyn erityiskorvattavuuden saa apteekista näyttämällä Kelan myöntämää todistusta korvattavuudesta. Oikeuden perus- tai erityiskorvattavuuteen voi tietyissä sairauksissa saada erityisehdoin reseptimerkinnällä ilman erillistä lääkärinlausuntoa.

Rajoitetusti peruskorvattavat lääkkeet

Osa kalliista lääkkeistä, kuten useat syöpälääkkeet, on rajoitetusti peruskorvattavia. Tämä tarkoittaa sitä, että tietyille potilaille tietyissä sairauksissa näillä lääkkeillä on merkittävä hoidollinen arvo. Näissä erityistapauksissa peruskorvattavuutta tulee hakea erillisellä B-lääkärinlausunnolla.

Lääkevaihto ja viitehintajärjestelmä

Lääkärin määräämä lääke voidaan apteekissa vaihtaa halvempaan vastaavaan valmisteeseen. Vaihto tehdään sellaisten lääkevalmisteiden kesken, jotka sisältävät samaa lääkeainetta ja ovat teholtaan ja turvallisuudeltaan vastaavia. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea vahvistaa luettelon keskenään vaihtokelpoisista valmisteista.

Lääkkeiden korvattavuuteen vaikuttaa viitehintajärjestelmä. Se koostuu viitehintaryhmistä, jotka muodostuvat keskenään vastaavista, samaa lääkeainetta sisältävistä korvattavista lääkevalmisteista. Viitehintaryhmälle asetettava viitehintaa on korkein hinta, jonka perusteella ryhmään kuuluvalla lääkkeelle maksetaan korvaus. Jos lääke ei kuulu viitehintajärjestelmän piiriin, Kela maksaa korvauksen lääkkeen myyntihinnasta.

Lääkevaihdosta voi myös kieltäytyä ja ostaa lääkärin määräämän viitehintaa kalliimman lääkkeen. Tällöin korvauksen saa vain viitehinnasta. Viitehinnan ylittävä osuus tulee maksaa itse, eikä erotus kerrytä lääkkeiden vuotuista omavastuuosuutta.

Lääkäri voi kieltää hoidollisin tai lääketieteellisin perustein lääkkeen vaihdon edullisempaan valmisteeseen tekemällä siitä merkinnän reseptiin. Tällöin potilas saa korvauksen lääkärin määräämästä lääkkeestä ja omavastuuosuus kerryttää vuotuista lääkkeiden maksukattoa.

Lääkekustannusten maksukatto (lääkekatto)

Reseptilääkkeiden kustannuksilla on vuotuinen katotosumma. Oikeus lisäkorvaukseen syntyy, jos saman kalenterivuoden aikana korvatuista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista maksetut omavastuuosuudet ylittävät 605,13 euroa. Vuotuisen omavastuu-osuuden täytyttyä potilas maksaa 2,50 euroa/lääke. Maksukattoa kerryttävät vain lääkkeet, joista saa sairausvakuutuskorvausta.

Kela seuraa lääkeostoja apteekista saatujen tietojen perusteella. Kun maksukatto on ylittynyt, Kela lähettää kirjeen ja erillisen ilmoituksen, joka on esitettävä apteekissa Kela-kortin lisäksi. Tällöin lisäkorvauksen saa suoraan apteekista. Maksukatton omavastuuosuuden kertymistä voi myös itse seurata Kelan sähköisestä asiointipalvelusta.

Sähköiset reseptit (eResepti) ja niiden ajantasainen tilanne löytyvät Kansallisen terveystietokannan nettisivuilta www.kanta.fi. Omia tietoja ja reseptejä pääsee tarkastelemaan tunnistautumalla omilla verkkopankkitunnuksilla tai sähköisellä henkilökortilla. Omakannassa voi pyytää reseptin uusimista.

Erityisravintokustannukset

Pitkäaikaisesti ja säännöllisesti tarvittavan erityisravinnon tai erityisravintovalmisteiden käytöstä aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin voi niin ikään hakea korvausta kunnalta. Korvauksia on haettava puolen vuoden kuluessa kustannusten syntymisestä. Etuudet ovat määrärahasidonnaisia.

Kuntoutuminen

Kuntoutussuunnitelma

Kuntoutussuunnitelma on kuntoutusta koossa pitävä työkalu. Se on lakisääteinen edellytys tiettyjä etuuksia tai palveluja haettaessa. Kuntoutussuunnitelma tulisi tehdä pitkäaikaissairaana tai vammaisen henkilön tulevaisuutta

suunniteltaessa julkisessa terveydenhuollossa terveyskeskuksessa tai sairaalassa.

Kuntoutussuunnitelmassa on määriteltävä kuntoutujan nykytila, tavoite ja keinot, joilla asetettuihin tavoitteisiin päästään. Kuntoutuksen tarve, tavoitteet, laatu, toteutus ja seuranta suunnitellaan yhteistyössä hoitavan lääkärin ja kuntoutujan kanssa. Kuntoutussuunnitelmassa on myös kuvattava kuntoutujan oma sitoutuminen kuntoutukseen. Kuntoutuksen suunnittelussa tulee tarvittaessa hyödyntää myös muiden ammattiryhmien osaamista. Kuntoutussuunnitelmaa tulee seurata ja arvioida määräajoin sekä tarvittaessa muuttaa.

Kuntoutujalla tulee olla selkeä käsitys siitä, kuinka suunnitelma etenee ja kenellä on vastuu sen eri vaiheiden toteutumisesta sekä olla itse sitoutunut kuntoutuksen toteuttamiseen.

Kuntoutukseen hakeutuminen

Aloitteen kuntoutukseen hakeutumisesta voi tehdä asiakas itse, sosiaali- ja terveydenhuolto, työterveyshuolto, Kela, vakuutusyhtiö, TE-palvelut ja opetushenkilöstö. Kuntoutuja tulee ohjata asianmukaisesti kuntoutuspalveluihin.

Kuntoutushakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto B. Kelalta haettavan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemukseen tarvitaan liitteeksi lisäksi kirjallinen kuntoutussuunnitelma.

Pääosa kuntoutuspalveluista on maksuttomia. Osasta kuntoutuspalveluja, kuten terapioidista ja kuntoutuslaitosjaksoista voidaan periä kuntoutujalta asiakasmaksu.

Lääkinnällinen kuntoutus

Sairaus saattaa aiheuttaa muutoksia, joihin tarvitaan lääkinnällistä kuntoutusta. Lääkinnällisen kuntoutuksen vastuu on yleensä kunnallisella terveydenhuollolla. Näin on myös silloin, kun kuntoutus liittyy välittömästi sairaanhoitoon. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ovat käyttäjälleen maksuttomia.

Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat fysioterapia, toiminta-, puhe- ja psykoterapia. Niihin tarvitaan lääkärin lähete. Fysioterapiasta saa korvauksen Kelan taksan mukaisesti, jos hoito annetaan yksityisessä hoitolaitoksessa. Sairaalan omat kuntoutusjaksot määräytyvät sairaalamaksujen mukaisesti. Rintasyöpäpotilas saa lymfahoidon kustannuksista korvaukset. Lymfahoidon antajan tulee olla Kelan hyväksymä lymfaterapeutti.

Lääkinnällistä kuntoutusta ovat myös kuntoutustutkimukset ja -neuvonta, sekä apuvälineet.

Huomio! Lähete esim. fysikaaliseen hoitoon on voimassa vuoden. Kun hoito on aloitettu, lähete on edelleen voimassa vuoden, mutta maksetuista maksuista pitää hakea Kelalta korvaus kuuden kuukauden kuluessa, siis kesken hoidon!

Kuntoutuksen saaminen edellyttää julkisessa terveydenhuollossa tehtyä asianmukaista kuntoutussuunnitelmaa.

Apuvälineet

Julkisen terveydenhuollon apuvälinepalveluiden lähtökohtana on lääkärin toteama sairaus, joka heikentää toimintakykyä ja vaikeuttaa henkilön itsenäistä selviytymistä. Apuvälinepalveluiden tavoitteena on edistää henkilön kuntoutumista sekä tukea, ylläpitää tai parantaa hänen toimintakykyään jokapäiväisissä toiminnoissa tai ehkäistä toimintakyvyn heikentymistä.

Maksuttomia terveydenhuollon apuvälinepalveluja ovat apuvälineiden tarpeen määrittely, sovitus, luovutus omaksi tai lainaksi, käytön opetus ja seuranta sekä huolto ja korjaukset.

Apuvälinehankinta käynnistyy apuväline tarpeen arvioinnilla, jonka perusteella tehdään apuvälineen hankintasuunnitelma; se voi olla kuntoutussuunnitelman osana. Vastuu apuvälineen järjestämisestä ja kustantamisesta määräytyy sen mukaan, mihin käyttötarkoitukseen apuväline tarvitaan.

Erikoissairaanhoidon vastuulla ovat vaativat lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineet. Vaativia apuvälineitä ovat esimerkiksi liikkumisen, kommunikoinnin ja ympäristönhallinnan kalliit apuvälineet. Perustason apuvälineistä vastaavat terveyskeskukset, ja niitä ovat esimerkiksi kävelykeppi, suihkutuoli, rollaattori ja pyörätuoli.

Yleistä tietoa apuvälineistä ja apuvälinepalveluista löytyy Terveyskylästä (www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/ammattilaisille/apuvälineet).

Tavallisimmat syöpäsairauksiin liittyvät apuvälineet ovat peruukki, rintaproteesi ja tukihihat. Hoitolaitos antaa maksusitoumuksen. Peruukin voi hankkia alan liikkeistä ja rintaproteeseja sovittavat sairaalat sekä syöpäyhdistysten neuvonta-asemat. Eri sairaanhoitopiireissä on erilaisia käytäntöjä. Sairaalasta saat tietoa oman alueesi toimintatavoista. Myöhemmin maksusitoumuksen apuvälineiden uusintaan antaa hoidosta tai seurannasta vastaava hoitolaitos. Jos seurantakäynnit ovat päättyneet, maksusitoumuksen antaa terveyskeskus.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on parantaa tai ylläpitää kuntoutujan työkykyä ja ansiomahdollisuuksia. Tavoitteena on, että pitkäaikaissairas tai vammainen henkilö pystyy jatkamaan työelämässä hänelle soveltuvassa työssä tai palaamaan työhön.

Työeläkelaitokset järjestävät suurimman osan ammatillisesta kuntoutuksesta. Muita ammatillisen kuntoutuksen järjestäjiä ovat Kela ja tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt. Kuntoutuksen aikaisen toimeentuloturvan suuruus ja ehdot määräytyvät kuntoutuksen järjestäjätahoa koskevan lainsäädännön mukaan.

Sopeutumisvalmennus

Kela ja Syöpäjärjestöt toteuttavat sopeutumisvalmennusta. Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus sairastuneiden ja läheisten toimintakyvyn

edistämiseksi. Sopeutumisvalmennukseen pääsyyn tarvitaan kuntoutussuunnitelma ja lääkärin lausunto.

Sopeutumisvalmennuskursseja toteutetaan avokursseina, eli sovittuina ajankohtina kokoontuvina ryhminä, 3-4 päivän laitoskursseina kuntoutuskeskuksissa, tai verkkokursseina. Suuri osa kursseista on yksilökursseja. Parikursseille voi osallistua puolison tai joissain tapauksissa myös muun aikuisen perheenjäsenen tai ystävän kanssa. Perhekursseille ovat tervetulleita myös lapset.

Kursseille hakeutumista suositellaan, kun sairastumisesta on kulunut 1-2 vuotta. Kursseille on mahdollista osallistua vain kerran, ellei sairaudessa ole tapahtunut uusiutumisia tai merkittäviä muutoksia. Hakemukseen liitetään B-todistus. Todistus ei saa olla vuotta vanhempi.

Kurssit ovat maksuttomia syöpään sairastuneille ja heidän läheisilleen. Rahoittajina ja yhteistyökumppaneina ovat Kela ja STEA (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) Veikkauksen tuella. Matkakustannuksista korvataan omavastuuosuuden yli menevä osa, kun kurssille on lääkärin kirjallinen suositus. Työssä olevilla on oikeus ansiosidonnaiseen kuntoutusrahaan. Lisätietoja saa Kelasta. Osoitteessa www.kaikkisyovasta.fi/hoito-ja-kuntoutus/kuntoutuskurssit/ on listattuna kaikki syöpäjärjestöjen ja Kelan toteuttamat sopeutumisvalmennuskurssit.

Tietoja ja neuvoja hakemuksen täyttämiseen saat sairaalan sosiaalityöntekijöiltä, kuntoutusohjaajilta ja hoitohenkilökunnalta sekä paikallisesta Kelasta ja syöpäyhdistyksistä.

Virkistyslomat

Tuettuja lomia STEA:n rahoituksella järjestävät monet kuntoutus- ja lomakeskukset. Lomille voi hakea korkeintaan joka toinen vuosi. Lomista peritään omavastuuosuus, joka on 100-125 euroa yli 16-vuotiaalta henkilöltä. Lisätietoja löytyy osoitteessa www.kaikkisyovasta.fi/hoito-ja-kuntoutus/kuntoutuskurssit/virkistyskurssit/.

Henkilökohtainen tuki ja vertaistuki

Henkilökohtaista neuvontaa ja tukea saa maakunnallisten syöpäyhdistysten neuvonta-asetilta joko puhelimitse, verkossa tai henkilökohtaisen käynnin yhteydessä. Neuvonta-asetilta saa tietoa myös vertaistuen mahdollisuudesta, erilaisista keskusteluryhmistä ja kuntoutuskursseista. Yhteystiedot oman asuinalueesi yhdistykseen löydät tämän oppaan lopusta.

Suomen Syöpäpotilaat ry ylläpitää verkkovertaistukiryhmiä ja laajaa opasvalikoimaa sekä järjestää potilastapahtumia. Lisätietoja sivulla www.syopapotilaat.fi.

Toimeentulo

Työsuhteen ehdoista riippuu, kuinka kauan sairausajan palkkaa maksetaan.

Sairauspäiväraha

Sairauspäiväraha korvaa alle vuoden kestävän työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Kela maksaa sairauspäivärahaa 16–67-vuotiaalle hakijalle, jos hän ei sairautensa vuoksi kykene tekemään työtä ja on ollut työssä kolmen kuukauden aikana ennen työkyvyttömäksi tuloaan. Tämä koskee hakijaa, joka on ollut ansiotyössä, yrittäjänä, hoitamassa omaa talouttaan, opiskelemassa päätoimisesti, työttömänä työnhakijana, sapattivapaalla tai vuorotteluvapaalla (=työedellytys).

Hakijalla on oikeus päivärahaan vasta, kun hänen työkyvyttömyytensä on kestänyt yhtäjaksoisesti omavastuuajan, joka on sairastumispäivä ja yhdeksän seuraavaa arkipäivää. YEL- ja Myel-vakuutetulla omavastuu-aika on neljä päivää. Jos työedellytys ei täyty, voi sairauspäivärahaa saada vasta, kun työkyvyttömyys on jatkunut yhtäjaksoisesti 55 päivää.

Sairauspäivärahaa maksetaan arkipäiviltä, joiksi laskeetaan päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät. Sairauspäivärahaa haetaan Kelasta. Jos työnantaja

maksaa työntekijälle sairausloman ajalta palkkaa, sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle.

Kun sairauspäivärahaa on maksettu 60 arkipäivältä, Kela lähettää kirjeen, jossa kerrotaan kuntoutusmahdollisuuksista. Kuntoutustarve voidaan todeta lääkärinlausunnon perusteella.

Työterveyslääkärin on arvioitava jäljellä oleva työkyky ja työssä jaksamisen mahdollisuudet viimeistään, kun sairauspäivärahaa on maksettu 90 arkipäivää. Yrittäjien, opiskelijoiden, työttömien ja omaa talouttaan hoitavien ei tarvitse toimittaa Kelaan työkykylausuntoa.

Puolen vuoden sairauspäivärahan (150 arkipäivää) jälkeen Kela lähettää kirjeen, jossa kerrotaan eri kuntoutusmahdollisuuksista sekä tarvittaessa eläkkeen tai muun korvauksen hakemisesta.

Päivärahaa maksetaan yleensä enintään 300 päivältä, jonka jälkeen samasta sairaudesta maksetaan sairauspäivärahaa vasta vuoden työkykyisyyden jälkeen. Jos kuitenkin palaa työhön vähintään 30 päiväksi, mutta tarvitsee saman sairauden takia lisää sairauslomaa esim. leikkauksen takia, voi olla mahdollisuus saada sairauspäivärahalle vielä 50 päivän jatkoajan.

Päivärahan suuruus määrittyy yleensä verotuksessa vahvistetun vuosityötulon mukaan, joten vuoden 2018 sairauspäiväraha lasketaan vuoden 2016 verotettujen työtulojen mukaan. Kela saa tiedon vuosityötuloista suoraan verottajalta. Jos hakijan tulot ovat vuodesta 2016 kasvaneet vähintään 20 prosenttia, hän voi hakea päivärahaa niiden perusteella. Sairauspäivärahaa voi saada, vaikka ei olisi lainkaan työtuloja. Tällöin päivärahaa maksetaan 24,64 euroa/arkipäivä sen jälkeen kun työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti 55 päivää.

Osasairauspäiväraha

Osasairauspäivärahan tarkoitus on tukea työkyvyttömän henkilön työssä pysymistä ja paluuta työhön sairausloman tai kuntoutuksen jälkeen mahdollistamalla paluu koko-aikaiseen työsuhteeseen osa-aikaisesti. Osa-aikaiseen työhön paluu on vapaaehtoinen järjestely, johon tarvitaan sekä työntekijän että työnantajan suostumus. Työajan (yrittäjällä työmäärän) on vähennyttävä 40–60 prosenttiin aiemmasta.

Kelasta haettava osasairauspäiväraha on tarkoitettu 16–67-vuotiaalle kokoaikatyötä tekeväälle työntekijälle tai yrittäjälle. Osasairauspäivärahaa maksetaan ilman omavastuuaikaa, kun se jatkuu välittömästi sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen. Jos osasairauspäivärahaa haetaan suoraan ilman edeltävää sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahassa on omavastuu-aika. Omavastuuajan työntekijän on oltava kokonaan pois työstä ja osa-aikainen työskentely voidaan aloittaa vasta tämän jälkeen.

Osasairauspäiväraha on suuruudeltaan puolet sairauspäivärahan määrästä. Osasairauspäivärahasta vähennetään muut saman työkyvyttömyyden perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset. Jos työnantaja maksaa osa-aikatyön ajalta kokoaikatyön palkkaa, osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle.

Etuetta maksetaan vähintään 12 arkipäivää ja enintään 120 arkipäivää (vajaat 5 kuukautta). Arkipäiviä ovat päivät maanantaista lauantaihin pois lukien arkipyhät. Enimmäisaikaan lasketaan kaikki osasairauspäivärahapäivät viimeiseltä kahdelta vuodelta. Jos enimmäisaika täyttyy, voi saada osasairauspäivärahaa saman sairauden vuoksi uudelleen vasta, kun on ollut työkykyinen vuoden ajan.

Kuntoutusraha

Kuntoutuksen ajalta voi Kelasta hakea kuntoutusrahaa toimeentulon turvaamiseksi. Kuntoutusrahaa maksetaan, jos kuntoutuksen tarkoituksena on työelämään pääsy, siellä pysyminen tai sinne paluu.

Kelan kuntoutusrahan on oikeutettu 16–67-vuotias kuntoutuja siltä ajalta, jolloin hän on kuntoutuksen vuoksi estynyt tekemästä työtään. Myöntämisen edellytyksenä on, että kuntoutujalla on Kelan tai muun kuntoutuksen järjestäjän tekemä kuntoutuspäätös.

Kuntoutusraha on pääsääntöisesti samansuuruinen kuin tulojen mukaan määräytyvä sairauspäiväraha. Veronalaista kuntoutusrahaa maksetaan kuntoutukseen osallistumisen ajalta enintään kuudelta päivältä viikossa. Kuntoutusrahaa ei makseta omavastuuajalta, jonka pituus vaihtelee 0–30 päivään järjestettävän kuntoutuksen ja sitä edeltävien sosiaaliturvaetuuksien mukaan. Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös vuosiloman ajalta. Kuntoutusrahaa voivat saada myös sopeutumisoljennukseen ja perhekuntoutukseen osallistuvat omaiset.

Vammaistuki aikuiselle

Vammaistuen tarkoitus on helpottaa selviytymistä jokapäiväisessä elämässä, työssä ja opiskelussa. Vammaistukea maksetaan Suomessa asuvalle 16 vuotta täyttäneelle pitkäaikaisesti sairaalle tai vammaiselle henkilölle, jonka toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan.

Toimintakyvyn katsotaan heikentyneen silloin, kun sairaus tai vamma heikentää kykyä huolehtia itsestään, selviytyä välttämättömistä kotitaloudesta tai selviytyä työ- ja opiskelutehtävistä. Lisäksi sairauden tai vamman tulee aiheuttaa haittaa, joka yleensä arvioidaan lääketieteellisin perustein, avuntarvetta, ohjauksen ja valvonnan tarvetta ja/tai erityiskustannuksia.

Erytyiskustannuksina hyväksytään yleensä vain jatkuvat kustannukset. Niitä tulee olla vähintään kuuden kuukauden ajalta. Erytyiskustannuksia ovat esimerkiksi sairaanhoito- ja lääkekulut, ylimääräiset matkakustannukset, kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset, ylimääräiset vaatekustannukset ja erityisruokavalion noudattamisesta aiheutuvat kustannukset. Erytyiskustannuksiksi ei lueta esimerkiksi normaaleja ruoka- tai

vaatekuluja, harrastustoiminnan, laitteiden hankinnan tai auton kuluja.

Vammaistuki maksetaan kolmeen ryhmään porrastettuna haitan, avuntarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten määrän perusteella. Vammaistuki on verotonta tuloa.

Perusvammaistuki 92,14 euroa/kk: Jos sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu olennaista haittaa ja jatkuvia erityiskustannuksia, saattaa olla oikeus perusvammaistukeen. Erityiskustannuksia tulee olla vähintään perusvammaistuen verran kuukautta kohden. Perusvammaistukea ei makseta pelkkien erityiskustannusten tai pelkän haitan perusteella.

Korotettu vammaistuki 215 euroa/kk: Jos sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavaa haittaa tai huomattavia erityiskustannuksia tai tarvetta säännölliseen ohjaukseen ja valvontaan tai tarvetta toisen henkilön antamaan apuun henkilökohtaisissa toiminnoissa, kotiloustoisissa ja asioinnissa kodin ulkopuolella viikoittain, saattaa olla oikeus korotettuun vammaistukeen. Korotettua vammaistukea voidaan maksaa pelkkien erityiskustannusten perusteella, mutta erityiskustannuksia tulee olla ainakin maksettavan tuen verran.

Ylin vammaistuki 416,91 euroa/kk: Ylimpään vammaistukeen on oikeutettu vaikeasti vammainen henkilö. Tuen voi saada myös sellainen hakija, joka tarvitsee runsaasti ohjausta tai valvontaa taikka päivittäin paljon toisen henkilön apua henkilökohtaisissa toiminnoissaan.

Vammaistukea ei voida myöntää, jos henkilö saa Kelasta tai työeläkelaitoksesta vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai yksilöllistä varhaiseläkettä tai vastaavaa etuutta ulkomailta, tapaturman tai liikennevahingon perusteella maksettavaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyskorvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi tai maahanmuuttajan erityistukea.

Kun vammaistuen saaja siirtyy vanhuuseläkkeelle, täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle, kuntoutustuelle (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle, hän voi hakea eläkettä saavan hoitotukea. Vammaistukea voidaan myöntää takautuvasti enintään kuudelta kuukaudelta.

Vammaistuki on verotonta tuloa. Vammaistuen määrään eivät vaikuta tulot tai varallisuus. Myöskään muut etuudet tai korvaukset eivät estä tuen saamista. Jos henkilö kuitenkin saa saman sairauden tai vamman takia tapaturma-/liikennevakuutusjärjestelmästä maksettavaa hoitotukea tai haittalisää tai vammaistukea vastaavaa etuutta ulkomailta, vammaistuesta voidaan vähentää toisen etuuden määrää.

Vammaistukea haetaan Kelasta.

Toimeentulotuki

Jos henkilön tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin, voi hänellä olla oikeus toimeentulotukeen. Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto ja se on tarkoitettu väliaikaiseksi tukimuodoksi, kunnes henkilö saa hänelle kuuluvia ensisijaisia etuuksia.

Toimeentulotuki koostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta. Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan kunnan sosiaalitoimesta.

Hakijalla on oikeus saada toimeentulotukipäätös seitsemän arkipäivän kuluessa. Tämä edellyttää, että hakemuksessa on kaikki päätöksenteossa tarvittavat selvitykset. Kiireellisessä tilanteessa toimeentulotukipäätös on tehtävä samana tai viimeistään seuraavana päivänä. Kiireellisissä tilanteissa voit saada myös kiireellisen maksitoumuksen lääkkeisiin tai elintarvikkeisiin.

Työkyvyttömyyseläkkeet

Tässä oppaassa mainitaan vain muutaman eläkevaihtoehdon perusasiat. Eri eläkevaihtoehdot eri yhdistelmineen ovat hyvin erilaisia ihmisten iästä ja työhistoriasta johtuen.

Eläkkeelle siirtymisestä kannattaa keskustella hoitavan lääkärin kanssa. Käytännön asioista voi tiedustella Kelasta ja eläketurvakeskuksesta.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä voi saada 16-65 vuotias henkilö, joka ei sairauden, vian tai vamman vuoksi kykene ansaitsemaan toimeentuloaan. Eläke voi olla työkyvyttömyyseläke toistaiseksi tai määräaikainen työkyvyttömyyseläke eli kuntoutustuki niin työeläkkeenä kuin kansaneläkkeenä. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi henkilön saavutettua vanhuuseläkeiän.

Työkykyä arvioidaan lääkärinlausunnon perusteella. Hakijan ikään, ammattiin, koulutukseen, asuinpaikkaan ja mahdollisuuksiin saada ammattitaitoaan vastaavaa työtä kiinnitetään arvioinnissa myös huomiota.

Työkyvyttömyyseläkkeellä korvataan pitkäaikaisen työkyvyttömyyden (=sairauspäiväraha-oikeus täyttyy 300 päivän jälkeen) aiheuttamaa ansiotulojen menetystä.

Osatyökyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustuki on mahdollista vain työeläkejärjestelmässä. Kansaneläkettä ei voi saada osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään joko toistaiseksi tai määräajaksi osakuntoutustukena. Osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Osatyökyvyttömyyseläke on tarkoitettu henkilölle, joka pystyy edelleen jatkamaan ansiotyötä sairaudestaan huolimatta. Osatyökyvyttömyyseläkkeen voi saada myös työtön, joka voisi sairaudestaan huolimatta tehdä työtä. Hän voi saada osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla työttömyyspäivärahaa, josta on vähennetty osaeläkkeen määrä.

Oikeudesta osatyökyvyttömyyseläkkeeseen voi saada ennakkopäätöksen, joka on voimassa yhdeksän kuukautta. Osatyökyvyttömyyseläke alkaa työkyvyttömyyden alkamista ja ansioiden alenemista seuraavan kuukauden alusta.

Eläkettä saavan hoitotuki

Eläkettä saavan hoitotuki on tarkoitettu tukemaan sairaa tai vammaisen eläkkeensaajan kotona asumista ja siellä tapahtuvaa hoitoa. Tuki korvaa osin myös toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia kustannuksia. Toimintakyvyn tulee olla heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Toimintakyvyn katsotaan olevan heikentynyt, kun sairaus tai vamma heikentää kykyä huolehtia itsestään (esim. peseytyä tai pukeutua), tehdä välttämättömiä kotitaloustöitä tai asioida kodin ulkopuolella. Lisäksi sairauden tai vamman pitää aiheuttaa säännöllistä avuntarvetta, ohjauksen tai valvonnan tarvetta tai jatkuvia erityisiä kustannuksia.

Eläkettä saavan hoitotukea voi saada 16 vuotta täyttänyt henkilö, joka saa:

- *työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea kansaneläkkeenä tai työeläkkeenä*
- *vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä kansaneläkkeenä tai työeläkkeenä*
- *täyteen työkyvyttömyyteen perustuvaa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen, sotilasvammalain tai sotilastapaturmalain mukaista jatkuvaa eläkettä tai korvausta*
- *takuueläkettä*
- *ulkomailta vastaavia etuuksia*

Hoitotukea ei makseta hakijalle, joka saa osatyökyvyttömyyseläkettä, osa-aikaeläkettä tai työttömyyseläkettä, mutta silloin voi olla oikeutettu saamaan 16 vuotta täytäneen vammaistukea.

Eläkettä saavan hoitotuki maksetaan kolmeen ryhmään porrastettuna avuntarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten määrän perusteella.

Perushoitotuki 70,52 euroa/kk: Viikoittainen avuntarve tai ohjauksen ja valvonnan tarve henkilökohtaisissa toiminnoissa oikeuttaa perushoitotukeen. Avun, ohjauksen tai valvonnan tarve pelkästään kotitaloustöissä tai asioiden hoidossa ei oikeuta hoitotukeen. Sokealla ja liikuntakyvyttömällä on aina oikeus vähintään perushoitotukeen.

Korotettu hoitotuki 153,63 euroa/kk: Jokapäiväinen aikaa vievä avun tarve useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa (esim. syömisessä, pukeutumisessa ja peseytymisessä) tai säännöllinen ohjauksen ja valvonnan tarve synnyttää oikeuden korotettuun hoitotukeen. Korotettua hoitotukea voi saada myös silloin, jos on oikeus perushoitotukeen ja ylimääräisiä erityiskustannuksia vähintään korotetun hoitotuen verran joka kuukausi.

Ylin hoitotuki 324,85 euroa/kk: Ympäri vuorokautinen tarve toisen henkilön hoitoon ja valvontaan oikeuttaa ylimpään hoitotukeen.

Henkilökohtaisilla toiminnoilla tarkoitetaan mm. pukeutumista, peseytymistä, liikkumista tai toimintoja, jotka liittyvät sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

Erityiskustannuksia ovat esimerkiksi sairaanhoito- ja lääkekulut, ylimääräiset matkakustannukset, kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset, ylimääräiset vaatekustannukset ja erityisruokavalion noudattamisesta aiheutuvat kustannukset. Erityiskustannuksiksi ei lueta esimerkiksi normaaleja ruoka- tai vaatekuluja, harrastustoiminnan, laitteiden hankinnan tai auton kuluja.

Hoitotukea voidaan myöntää takautuvasti enintään kuudelta kuukaudelta. Hoitotuki on verotonta tuloa. Hoitotukeen eivät vaikuta eläkkeensaajan ja hänen perheensä tulot eikä omaisuus. Jos henkilö kuitenkin saa saman sairauden tai vamman takia tapaturma- tai liikennevakuutusjärjestelmästä maksettavaa hoitotukea tai haittalisää tai vammaistukea vastaavaa etuutta ulkomailta, vammaistuesta voidaan vähentää toisen etuuden määrää.

Eläkettä saavan hoitotukea haetaan Kelasta.

Syöpäyhdistysten avustukset

Osa alueellisista syöpäyhdistyksistä myöntää jäsenilleen pieniä avustuksia tai hoitopäiväkorvauksia. Katso lisätietoja oman yhdistyksesi verkkosivuilta (jäsenyys/jäsen-edut tai avustukset) tai kysy lisää neuvontahoitajilta. Syöpäjärjestöjen yhteystiedot löytyvät sivulta 38.

Syöpäsäätiön kertaluontoista avustusta voi anoa sairaalan sosiaalityöntekijän avulla. Lisätietoja osoitteesta www.syopajarjestot.fi/toiminta/taloudelliset-avustukset/.

Opiskelijat

Opintolainan korkoavustus

Kela maksaa valtion takaaman opintolainan erääntyvät korot ilman viivästyskorkoa ja pankin kuluja pienituloisille ilman takaisinmaksuvelvollisuutta sillä ehdolla, että opintolainan korkoja ei lisätä lainapääomaan tai hakijalla on korkotukilainaa eikä hänelle ole maksettu opintotukea koron erääntymiskuukautta edeltävän viiden kuukauden ajalta.

Hakijan puolison tulot eivät vaikuta korkoavustuksen saamiseen. Tulorajaa korotetaan, jos hakijalla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia tai jos hakijan luona asuu hänen puolisonsa alaikäisiä lapsia. Tulorajat löytyvät osoitteesta www.kela.fi/korkoavustus. Korkoavustusta haetaan viimeistään kahden kuukauden kuluttua koron säännönmukaisesta erääntymiskuukaudesta.

Opintolainan maksuvapautus

Kun opintolaina on valtioneuvoston perusteella maksettu pankille, voi lainan ottaja anoa Kelalta vapautusta velan maksusta pysyvän työkyvyttömyyden tai määräaikaisen, vähintään viisi vuotta kestävästä työkyvyttömyyden perusteella. Täysimääräisen maksuvapautuksen edellytyksenä on lisäksi, että täysimääräistä takaisinperintää olisi taloudellinen tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä kohtuuttomana.

Muuta opiskeluun liittyvää

Ammatillista kuntoutusta voi hakea, jos vamma tai sairaus rajoittaa oleellisesti ammatinvalintamahdollisuuksia tai työllistymistä. Apuvälineitä opiskeluun voidaan myöntää ammatillisena kuntoutuksena, kun kyse on työelämään tähtäävästä ammatillisesta koulutuksesta tai yleissivistävästä opiskelusta peruskoulun yläasteelta alkaen.

Tukea lapsiperheisiin

Kunnan sosiaalitoimiston kotipalveluohjaajalta voi tiedustella tilapäistä hoitoapua kotiin ja hoidosta perittäviä maksuja. Lastenhoitoapua voi tiedustella myös Mannerheimin lastensuojeluliitosta www.mll.fi tai Väestöliitosta www.vaestoliitto.fi.

Vanhemman sairastuminen voi kuormittaa myös lasta. Neuvoja tilanteen käsittelyyn voi kysyä esimerkiksi perheneuvolan kautta.

Syöpä ja työ

Kun sairastut tai työkyvyttömyys jatkuu, on siitä ilmoitettava heti työnantajalle. Sairauspoissaolon aikanaakin kannattaa pitää yhteyttä työpaikkaan. Jo sairauden alussa kannattaa miettiä työhön paluuta tukevia toimenpiteitä ja sitä, miten yhteydenpito työpaikkaan järjestetään sairauspoissaolon aikana. Näin työhön paluuta tukevat järjestelyt, kuten muutokset työajoissa tai -tehtävissä toteutuvat joustavammin.

On yksilöllistä, millä aikataululla paluu töihin onnistuu. Joskus työskentely on mahdollista hoitojen aikanaakin riippuen myös työn vaatimuksista.

Pitkä poissaolo saattaa vaatia työhön paluuta helpottavaa tukea. Työnantaja ja työterveyshuolto toimivat yhdessä työkyvyn tukena yhteistyössä työntekijän kanssa. Työhön paluun suunnittelun olisi hyvä lähteä liik-

keelle työterveyshuollon kautta. Monilla työpaikoilla on erityisiä työhön paluuta tukevia suunnitelmia tai ohjeita.

Viimeistään silloin, kun työntekijä on saanut sairauspäivärahaa 90 arkipäivää yhtäjaksoisesti tai kahden vuoden aikana, työterveyshuollon on arvioitava jäljellä oleva työkyky. Vaikka sairauspäivärahaa voi hakea itse valitsemansa lääkärin lausunnon perusteella, on 90 sairauspäivärahopäivän jälkeen toimitettava Kelaan työterveyslääkärin lausunto työkyvystä ja mahdollisuuksista jatkaa työssä. Työnantajan on selvitettävä yhdessä työntekijän ja työterveyshuollon kanssa, voidaanko paluuta työhön tukea joillakin toimenpiteillä, kuten työtehtävien muutoksilla tai joustavilla työaikajärjestelyillä.

Kela pyytää lausuntoa kirjeitse jokaiselta sairauspäiväraha-asiakkaalta, jota asia koskee tai saattaa koskea. Lausuntoa ei tarvita yrittäjiltä, opiskelijoilta, työttömiltä, omaa talouttaan hoitavilta eikä ulkomaan työkomennuksella olevilta työntekijöiltä.

Kun työntekijä tarvitsee kuntoutusta, on otettava yhteyttä hoitavaan lääkäriin tai työterveyslääkäriin. Kuntoutukseen hakemisen tarvitaan lääkärinlausunto tai kuntoutussuunnitelma.

Suomen Syöpäpotilaat ry:n työelämähanke tarjoaa tukea työssä jaksamiseen ja työnhakuun. Lisätietoa löytyy osoitteesta www.syopapotilaat.fi/hankkeet/tyoelama/.

Vanhukset

Vanhuspalvelulaki

Vanhuspalvelulaisissa keskeistä on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus. Pitkäaikaishoito voidaan toteuttaa laitoshoidtona vain silloin, kun siihen on lääketieteelliset perusteet tai se on iäkkään henkilön edun mukaista. Pitkäaikaishoidossa puolisoille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä.

lääkäiden henkilöiden palvelujen tarve on arvioitava viivytyksettä ja laadittava palvelusuunnitelma. Vaihtoehtoista on neuvoteltava iäkkään henkilön kanssa ja hänen näkemyksensä on kirjattava palvelusuunnitelmaan. Jos iäkäs henkilö tarvitsee apua esimerkiksi palvelujen yhteensovittamisessa, on hänelle nimettävä vastuutyöntekijä. Sosiaalipalvelut on järjestettävä viimeistään kolmessa kuukaudessa päätöksenteosta ja kiireellisissä tapauksissa viipymättä.

Yksityiset vakuutukset

Yksityiset vakuutukset ovat vapaaehtoisia. Korvaukset on määriteltävä vakuutusta tehtäessä. Tarkista vakuutuskirjastasi tai vakuutusyhtiöstä vakuutuksesi, ja selvitä oikeutesi saada korvauksia. Vakuutusyhtiöt voivat hakea valtakirjalla Kelan korvaukset ja maksaa hoitokustannuksia suoraan.

Verotus

Sairauteen liittyviä verovähennyksiä ovat veronmaksukyvyyn alentumisvähennys ja invalidivähennys. Jos sairaudesta aiheutuu merkittävä tulojen vähentyminen, veroprosentin voi tarkistuttaa myös kesken vuoden. Lisätietoja veroprosentin tarkistuksesta ja verovähennyksistä saat verotoimistosta.

Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys

Jos verovelvollisen veronmaksukyky on hänen sekä hänen perheensä tulot ja varat huomioon ottaen erityisestä syystä vähentynyt oleellisesti, voi hän vaatia veronmaksukyvyyn alentumisvähennystä. Erityisiä syitä voivat olla esimerkiksi elatusvelvollisuus, työttömyys ja sairaus.

Invalidivähennys

Invalidivähennykseen on oikeus henkilöllä, jolla on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta ja jonka haitta-aste on vähintään 30 prosenttia. Täyden vähennyksen saa henkilö, jonka haitta-aste on 100 prosenttia. Jos haitta-aste on pienempi, invalidivähennys on haitta-asteen mukainen prosenttimäärä täydestä vähennyksestä.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan henkilön haitta-asteeksi katsotaan 100 prosenttia ja osaeläkettä saavan haitta-asteeksi 50 prosenttia ilman eri selvitystä. Henkilö säilyttää oikeutensa vähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Valtionverotuksessa täyden vähennyksen määrä on 115 euroa. Vähennys tehdään valtion tuloverosta. Kunnallisverotuksessa täysi vähennys on 440 euroa. Vähennys tehdään muusta puhtaasta ansiotulosta kuin eläketulosta ja se voi siten olla enintään ansiotulon suuruinen.

Invalidivähennyksen saamiseksi on ensimmäiselle kerralla toimitettava verottajalle lääkärintodistus, josta pysyvä haitta-aste ja sen alkamisajankohta ilmenevät. Jatkossa verottaja tekee vähennyksen viran puolesta. Haitta-asteen muuttuessa on verottajalle toimitettava uusi lääkärintodistus. Invalidivähennystä voi hakea takautuvasti viiden vuoden ajalta.

Lisätietoa: ***www.vero.fi***

Kenen puoleen voi kääntyä ongelmatilanteissa?

Kaikkien viranomaisten on kohdeltava asiakkaita tasa-puolisesti, asianmukaisesti ja puolueettomasti. Heidän kielenkäyttönsä on oltava asiallista ja ymmärrettävää. Tämä koskee asiointia niin kunnissa, valtiolla ja Kelassa kuin lakisääteisiä työeläke-, tapaturma- ja potilasvahin-kovakuutusasioita hoitavia tahoja.

Asiakkaille on annettava maksutonta neuvontaa hake-musten laatimisessa, muutoksenhaussa jne. Neuvonta-velvollisuus on kuitenkin rajoitettu kunkin viranomaisen omaan toimialaan. Jos asia ei kuulu kyseessä olevan viranomaisen toimialaan, viranomaisen on ohjattava asiakas ottamaan yhteyttä oikeaan tahoon.

Asiakkailla on oikeus saada tietoa kaikista viranomaisen hallussa olevista heitä itseään koskevista asiakirjoista. Tieto asiakirjan sisällöstä on pääsääntöisesti annettava pyydetyllä tavalla esimerkiksi suullisesti tai antamalla asiakirja nähtäväksi tai kopioitavaksi.

Sosiaalityöntekijä

Jokaisessa sairaalassa on mahdollisuus tavata sosiaali-työntekijä. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on antaa neuvoja esimerkiksi taloudelliseen toimeentuloon liittyvissä asioissa, kuten erilaiset haettavat etuisuudet sairauden hoitoon ja lääkkeisiin liittyen.

Potilasasiamies

Jokaisessa terveydenhuollon yksikössä on nimetty potilasasiamies. Eri toimintayksiköillä voi olla myös yhteinen potilasasiamies.

Potilasasiamiehen tehtävänä on neuvoa potilaslain soveltamisessa sekä tiedottaa potilaan oikeuksista ja toimia potilaan oikeuksien edistämiseksi. Potilasasiamiehen tehtävänä on myös neuvoa ja avustaa potilasta muistutuksen tai kantelun tekemisessä, jos tämä on tyytymätön saamaansa hoitoon tai kohteluun.

Potilasasiamies ei ota kantaa potilaan lääketieteellisiin hoitopäätöksiin. Hän ei ota myöskään kantaa siihen, onko potilaan hoidossa tapahtunut hoitovahinko.

Sosiaaliasiamies

Jokaisessa kunnassa on nimetty sosiaaliasiamies, joka voi olla myös yhteinen useamman kunnan kesken. Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on neuvoa asiakkaita sosiaalilainsäädännön soveltamisessa, auttaa muutoksenhaussa sekä tiedottaa asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista. Sosiaaliasiamiehen tehtäviin kuuluu myös avustaminen muistutuksen laatimisessa, jos asiakas on tyytymätön saamaansa kohteluun.

Sosiaalityöntekijöiden sekä sosiaali- ja potilasasiamiehen palvelut ovat maksuttomia.

Lopuksi

Siitäkin huolimatta, että sairaus on vähentänyt voimavarojasi, vastuu sinua koskevien sosiaalietuuksien ja tukien hakemisesta on sinulla itselläsi. Vain harvoin hoito on niin kokonaisvaltaista, että hoitoyksikössä neuvotaan erilaiset etuudet. Tärkeintä on, että saat sinulle kuuluvat oikeudet. Vanha sanonta, ”kysyvä ei tieltä eksy”, on tässäkin asiassa hyvä, ja kannattaa rohkeasti tiedustella ja kysyä sekä vaatia selkeitä vastauksia.

Sairauden ja hoitojen keskellä ei kannata luottaa muistiinsa. Jos ei muuta jaksa tehdä, niin kannattaa ainakin säilyttää kaikki kuitit, myös turhilta tuntuvat. Ne ehtii hävittää myöhemminkin. Huomaa, että monet kuitit eivät kestä valoa, joten ne pitää säilyttää esim. kansiossa tai laatikossa. Kansioon kuitit kannattaa laittaa päivämääräjärjestyksessä. Useimpien korvausten haku aika on kuusi kuukautta.

Tämä kirjanen käsittelee syöpäpotilaan sosiaalietuuksia rajoitetusti, joten ulkopuolelle jää paljon yksilöllisiä etuisuuksia ja korvauksia. Yksilöllisiä korvauksia voi olla työpaikasta, työsopimuksesta, henkilökohtaisista vakuutuksista, yksilöllisestä eläkesäästämisestä, asuinkunnasta ja monista muista tekijöistä johtuen. Älä unohda tarkistaa omia yksilöllisiä etuisuuksiasi!

Tietoja saa myös nettisivuilta ja neuvontanumeroista

Syöpäjärjestöt: www.kaikkisyovasta.fi

Kansallinen terveysarkisto (mm. eReseptit):

www.kanta.fi

www.potilaanopas.fi

www.sosiaaliturvaopas.fi

Useilla syöpäpotilaita hoitavilla sairaaloilla on omat internetsivut, joihin on koottu myös sosiaalietuuksia koskevaa tietoa sekä tiedot oikeista yhteyshenkilöistä.

Syöpäyhteys – Cancerkontakt

–palveleva puhelin 0800 19414

ma ja to klo 10–18 ti, ke ja pe klo 10–15

neuvonta@cancer.fi

Etuusneuvontapuhelin

0800 411 303 keskiviikkoisin klo 15-17

Numerosta saa tietoa syöpäpotilaan taloudelliseen asemaan vaikuttavista tekijöistä.

Syöpäyhdistysten yhteystiedot

Suomen Syöpäyhdistys
puh. 09 135 331
www.kaikkisyovasta.fi

Etelä-Suomen Syöpäyhdistys ry
puh. 044 730 3300
www.etela-suomensyopayhdistys.fi
etela-suomi@essy.fi

Keski-Suomen Syöpäyhdistys ry
puh. 014 333 0220
www.kessy.fi
syopayhdistys@kessy.fi

Kymenlaakson Syöpäyhdistys ry
puh. 05 229 6240
www.kymisy.fi
toimisto@kymisy.fi

Lounais-Suomen Syöpäyhdistys ry
puh. 02 265 7666
www.lssy.fi
meri-karina@lssy.fi

Pirkanmaan Syöpäyhdistys ry
puh. 03 249 9111
www.pirkanmaansyopayhdistys.fi
toimisto@pirkanmaansyopayhdistys.fi

Pohjanmaan Syöpäyhdistys ry
puh. 010 843 6000
www.pohjanmaancancer.fi
info@pohjanmaancancer.fi

Pohjois-Karjalan Syöpäyhdistys ry
puh. 013 227 600
www.pohjois-karjalansyopayhdistys.fi

Pohjois-Savon Syöpäyhdistys ry
puh. 017 580 1801
www.pohjois-savonsyopayhdistys.fi
toimisto@pohjois-savonsyopayhdistys.fi

Pohjois-Suomen Syöpäyhdistys ry
puh. 0400 610 292, 0400 961 139
www.pssy.org

Saimaan Syöpäyhdistys ry
puh. 05 451 3770
www.saimaansyopayhdistys.fi
saimaa@sasy.fi

Satakunnan Syöpäyhdistys ry
puh. 02 630 5750
www.satakunnansyopayhdistys.fi
toimisto@satakunnansyopayhdistys.fi

Ålands Cancerförening rf
puh. 018 22 419
www.cancer.ax
info@cancer.ax

**VALTAKUNNALLISET
POTILASYHDISTYKSET**

**Suomen Syöpäpotilaat
- Cancerpatienterna i Finland ry**
puh. 044 053 3211
www.syopapotilaat.fi
potilaat@syopapotilaat.fi

Suomen kurkku- ja suusyöpäyhdistys ry
puh. 09 7318 0630
www.le-invalidit.fi
le-invalidit@kolumbus.fi

Suomen eturauhassyöpäyhdistys ry
puh. 041 501 4176
www.propo.fi
toimisto@propo.fi

SYLVA ry
puh. 09 135 6866
www.sylva.fi

**Colores
- Suomen Suolistosyöpäyhdistys ry**
puh. 010 422 2540
www.colores.fi
info@colores.fi

**Rintasyöpäyhdistys
- Europa Donna Finland ry**
puh. 040 147 0757
www.europadonna.fi
toimisto@europadonna.fi

Suomen Syöpäpotilaat - Cancerpatienterna i Finland ry
www.syopapotilaat.fi

